

Hospice Hírek

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület kiadványa
V. évfolyam 4. szám
2001. ősz

MEGHÍVÓ V. HOSPICE-PALLIATÍV KONGRESSZUS

Kecskemét
2002. május 17-18.

A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület nevében már az ötödik alkalommal várjuk szeretettel tudományos konferenciánkra mindazokat, akik a daganatos betegek speciális, hospice gondozása iránt érdeklődnek. A konferencia összefoglalás a múlttól, beszámoló a jelenről és kitekintés a jövőbe. A konferencia fő témái - a palliatív sürgősségi ellátás, a menedzselés a hospice-palliatív rendszerekben, valamint a veszteség és gyász témaköre - a legalapvetőbb gondjainkra keresnek válaszokat.

Dr. Ruzsa Ágnes a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület elnöke

A Kongresszus helyszíne: Erdei Ferenc Művelődési Központ
Kecskemét, Deák Ferenc tér 2.

Fő témák:

- Sürgősségi helyzetek a palliatív ellátásban
- Veszteség és gyász a hospice munkában
- Hospice-palliatív ellátó rendszerek menedzselése

Tervezett program:

2002. május 17.

9.00-11.00: Regisztráció
11.00-11.30: Ünnepeles megnyitó
11.30-14.00: Plenáris ülés
14.00-15.00: Ebéd
15.00-16.30: Előadások
16.30-16.45: Szünet
16.45-18.00: Előadások
20.00-: Állófogadás

2002. május 18.

9.00-10.00: A Magyar Hospice-Palliatív Egyesület közgyűlése

10.00-10.30: Szünet

10.30-12.00: Előadások

12.00-12.30: Szünet

12.30-14.00: Előadások

14.00-15.00: A kongresszus zárása

15.00-: Ebéd

Részvételi díjak:

	2002. 03. 15 előtt	2002. 03. 15 után
Egyesület tagja, orvos	4500	5500
Egyesület tagja, nem orvos	3500	4000
Nem tag, orvos	5000	6000
Nem tag, nem orvos	4000	4500
Diák, nyugdíjas	3000	3500

A részvételi díj tartalmazza a két napos kongresszus részvételi díját, a konferencia anyagait, szünetben a büféket.

Állófogadás, műsor:

Újkollégium díszterme, 2002. május 17.

Részvételi díj: 3000.- Ft/fő

Étkezés:

- Reggeli: a szállodában, ill. egyénileg
- Ebéd: Református Kollégium (maximum 200 fő, 2 csoportban) Ára: 800.- Ft/fő
- A Konferencia helyszínén büfé, a környéken sok, speciális igényeket is kielégítő étterem található, azok számára, akik egyénileg szeretnék ebédjüket megoldani.
- Szünetek: üdítő, kávé, pogácsa szponzori támogatással.
- Vacsora: állófogadás, illetve egyénileg

Szállás:

Szállásfoglalás a jelentkezések sorrendjében történik. A szállodaár a reggeli költségét és az adókat is magában foglalja, és csoportos foglalás esetére értendő. A szállásról a kongresszus helyszíne könnyen megközelíthető.

I kategória: Szálloda ***

1 ágyas

10600 Ft/éj/fő

2 ágyas

6800 Ft/éj/fő

II kategória: Szálloda **

1 ágyas	5800 Ft/éj/fő
2 ágyas	4500 Ft/éj/fő
3 ágyas	3800 Ft/éj/fő

III kategória: Turista szállás

2-4 ágyas	1600 Ft/éj/fő

Fakultatív szabadidős kulturális programok (igény esetén szervezéssel):

- Városnézés
- Bozsó Gyűjtemény
- Cifra Palota
- Múzeumok

Fakultatív szakmai programlehetőség:

Megyei Kórház Onkoradiológiai Központjának, illetve bármely osztályának felkeresése (előzetes egyeztetéssel)

Jelentkezési határidők:

- Kedvezményes jelentkezési határidő a kongresszusra: 2002. március 15. Későbbi jelentkezés esetén a szállásköltségek és lehetőségek a jelzettől eltérőek lehetnek.
- Jelentkezési határidő előadások megtartására: 2002. április 1

Előadásokkal és poszterekkel kapcsolatos információk:

A kongresszusra jelentkezni lehet előadások megtartásával és poszterek bemutatásával.

A jelentkezéssel egy időben kérjük egy rövid összefoglaló megküldését is.

Az előadások időtartama 10 perc.

Technikai lehetőségek: projektoros kivetítés, diavetítő (1 vagy 2 db), írásvetítő (1 vagy 2 db), hang- és képmagnó.

További információ, jelentkezési lap igénylése:

Ölölő Kéz Alapítvány

Levelezési cím: 6000 Kecskemét, Nyíri út 38.

E-mail: olelo@axelero.hu

Telefon/fax: 06-76-516-706

JEGYZŐKÖNYV

a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület 2001. évi taggyűléséről

Időpontja: 2001. május 25. (péntek) 9.30-10.45

Helyszíne: az Egészségügyi Minisztérium díszterme (Budapest, V. kerület, Arany János u. 6-8)

Jelen vannak: jelenléti ív szerint

Napirendi pontok:

1. Az Egyesület 2000. évi közhasznúsági jelentésének ismertetése
2. Az Egyesület 2001 január-május közötti tevékenységének és ez évi további terveinek ismertetése
3. Elnöki beszámoló a leköszönő elnökség tevékenységéről
4. Új elnökségi tagok választása

Dr. Muszbek Katalin: Köszönti a taggyűlés résztvevőit. Megnyitja az ülést. Megállapítja, hogy a taggyűlés határozatképes. Ismerteti a napirendi pontokat. Megkérdezi, hogy a napirendi pontokhoz van-e további javaslat. További javaslat nincs, ezért felkéri az Egyesület titkárát, Dr. Pilling János-t az Egyesület 2000. évi közhasznúsági jelentésének ismertetésére.

1. napirendi pont: Az Egyesület 2000. évi közhasznúsági jelentése

Dr. Pilling János: Felhívja a figyelmet, hogy az Egyesület neve 2001-től változott Magyar Hospice-Palliatív Egyesületre, ezért a 2000. évi közhasznúsági jelentésben még az előző név (Magyar Hospice Egyesület) szerepel. A közhasznúsági jelentés részeként ismerteti az Egyesület 2000. évi szakmai és számviteli beszámolóját. (A közhasznúsági jelentés a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

Dr. Muszbek Katalin: Kéri a taggyűlés résztvevőit, hogy nyílt szavazással jelezzék, hogy elfogadják-e a közhasznúsági beszámoló számviteli részét. A taggyűlés a számviteli beszámolót egyhangúlag elfogadta.

Dr. Muszbek Katalin: Kéri a taggyűlés résztvevőit, hogy nyílt szavazással jelezzék, hogy elfogadják-e a közhasznúsági beszámoló szakmai részét. A taggyűlés a szakmai beszámolót egyhangúlag elfogadta.

A taggyűlés 2001/1-es határozata: A taggyűlés a Magyar Hospice Egyesület 2000. évi közhasznúsági jelentését, annak számviteli és pénzügyi részét elfogadta.

2. napirendi pont: Az Egyesület 2001 január-május közötti tevékenységének és ez évi további terveinek ismertetése

Dr. Muszbek Katalin: Felkéri Pilling Jánost az Egyesület 2001 január-május közötti tevékenységének ismertetésére

Dr. Pilling János: Az Egyesület tevékenységei az elmúlt öt hónapban az alábbiak voltak:

- Készül a hospice szakmai irányelveinek bővített, átdolgozott kiadása. A szerzők aktualizálták fejezeteiket, az új kiadás tartalmazza majd a hospice-ban dolgozók kompetencia- és feladatköreinek leírásait, a hospice gondozás költségelemzését, valamint az Európai Bizottság Parlamenti Közgyűlésének a haldoklók gondozására vonatkozó ajánlását is.
- Megjelent a Hospice Szakápoló és Koordinátor képzésről szóló miniszteri rendelet. Az ETI meghirdette az első képzést, amely előreláthatólag 2001 második félévében kezdődik.
- Egyesületünk ebben az évben eddig egy alap- és egy nővér továbbképző hospice tanfolyamot szervezett, amelyen összesen 79 fő vett részt. Június elején Szegeden lesz hospice tanfolyam, 2001 decemberében Szombathelyen lesz orvos továbbképzés.
- A Hospice Beteg gondozás Sorozatban megjelent Pilling János Segítség a gyászban című kötete

- Előkészületben van egy tanulmánykötet, amely a hospice munkával kapcsolatos, forrás értékű tanulmányok fordításait és hazai szerzők írásait tartalmazza. A kötetet Cseri Péter szerkeszti, az Egyesület kiadásában előreláthatólag nyáron jelenik majd meg.

Dr. Muszbek Katalin: Ismerteti az Egyesület további terveit:

- A betegellátás kiterjesztésének elősegítése, szervezeti fejlesztés
- A palliatív ellátás szakmai irányelveinek továbbfejlesztése
- A hospice-palliatív ellátás ismertségének javítása PR kampány segítségével
- Képzések terén az eddigi tematika folytatása. Orvosok részére palliatív képzés indítása.
- A hospice-ról és a palliatív terápiairól szóló ismeretek orvosegyetemi képzésbe történő beépítésének elősegítése
- Hospice-ról szóló miniszteri rendelet megjelenésének elősegítése

A beszámoló - tájékoztató jellege miatt - szavazást nem igényelt, az Egyesület 2001. évi tevékenységéről szóló beszámolót a következő évi közgyűlés fogadja el.

3. napirendi pont: Elnöki beszámoló a leköszönő elnökség tevékenységéről

Muszbeck Katalin: Összefoglalja az elmúlt három év legfőbb eseményeit

- A hazai hospice rendszer új tagokkal gyarapodott. 2000 végén Magyarországon 14 hospice házigondozási csoport működött. Négy hospice bentfekvő részleg összesen 51 ágyon lát el betegeket. Megalakult az első hazai hospice mobil team. Emellett 5 ápolási otthonban illetve idősek otthonában folyik hospice szellemű ápolás. Összesen tehát jelenleg 26 hospice szervezet működik Magyarországon. A hospice szervezetek alakulásuk óta 7110 beteget és hozzátartozóikat segítettek!
- Az Egyesület 1998-ban Gyulán, 1999-ben Szombathelyen, 2000-ben Budapesten rendezte meg tudományos kongresszusát. A 2000. évi kongresszusnak három előkonferenciája is volt. 2001-ben - a taggyűlést követően - a 10 éves hospice rendszer jubileumi ülésére kerül sor. Az elmúlt évi kongresszusokon együttesen több mint ezer fő vett részt.
- Az Egyesület minden évben összesítette a hazai hospice szervezetek adatait, s ezeket nyilvánosságra hozta, részben a Hegedűs Katalin által készített Hospice Magyarországon című kötetben, részben a Hospice Hírek lapjain. Az összesített eredményeket rendszeresen eljuttattuk a döntéshozó szervekhez (minisztériumokhoz, OEP-hez).
- Nagy jelentőségű, hogy Hegedűs Katalin és Szy Ildikó szerkesztésében, a Soros Alapítvány támogatásával Egyesületünk gondozásában megjelentek a hospice szakmai irányelvei, *A terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátása* címmel.
- 1998-200 között az Egyesület 15 hospice tanfolyamot szervezett. Egyesületünk Napfogyatkozás munkacsoportja ez idő alatt két, gyászról szóló tanfolyamot indított. A Klinikai Lelkigondozók Ökumenikus Egyesületével közösen az Egyesület minden évben meghirdette a hospice tanácsadói képzést. A felsorolt képzéseken több mint 1000 fő vett részt. Az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézettel közösen szervezett hospice tanfolyamok a résztvevőknek magas kreditpontot érnek.
- Az elmúlt években a hazai hospice rendszer szerves részévé vált a nemzetközi hospice rendszereknek. Egyesületünk tagja European Association for Palliative Care nevű

szervezetnek, valamint az Eastern and Central Europe Palliative Care Taskforce szervezetnek is. Jó kapcsolatokat alakítottunk ki lengyel, angol, amerikai, svéd és francia hospice szervezetekkel.

- A könyvkiadás területén: újabb kötetekkel gyarapodott a Hospice Beteg gondozás sorozat (Hegedűs Katalin: Hospice Magyarországon, Debrecenyi Károly István: A spiritualitás mint híd, Horváth Erzsébet: Szociális munka a hospice-ban, Pilling János: Segítség a gyászban). Az 1998-ban megjelent 10 kötetes Hospice Tankönyvek sorozat nem az Egyesület kiadása ugyan, azonban a sorozat szerkesztője és több szerzője is az Egyesület munkatársa. Az Egyesület támogatta "A szempillák függönyén túl" című, egy hospice gondozásban részesült haldokló nő naplóját közétevé kötet lefordítását és megjelenését.
- Az Egyesület negyedévenként megjelenő lapja, a Hospice Hírek - összterjedelmét tekintve - több száz oldalon tudósított az elmúlt évek eseményeinek részleteiről.
- Az elmúlt években az Egyesület anyagi helyzete stabil volt. Az Egyesületnek sem köztartozása, sem egyéb tartozása nincs, ez évi programjaink megvalósítására több mint 4 millió Ft áll rendelkezésünkre.

Pilling János: kéri a taggyűlést, hogy nyílt szavazással jelezzék: elfogadják-e az előző elnökségi ciklusról készített beszámolót.
A taggyűlés az elnökség beszámolóját egyhangúlag elfogadta.

A taggyűlés 2001/2-es határozata: a taggyűlés a leköszönő elnökség beszámolóját elfogadta.

4. napirendi pont: új elnökségi tagok választása

Pilling János: ismerteti a titkos szavazás menetét, s megkéri a szavazásra jogosultakat szavazataik leadására.

A taggyűlés 2001/3-as határozata: a taggyűlés titkos szavazással a következő, 3 éves elnökségi ciklusra a következő vezetőségi tagokat választotta meg:

Dr. Muszbek Katalin
Dr. Ruzsa Ágnes
Dr. Hegedűs Katalin
Gecse Attila
Szombati Zsolt

Pilling János: Gratulál a vezetőségi tagoknak. Felhívja a figyelmet, hogy az Egyesület alapszabálya értelmében a vezetőség titkos szavazással tagjai közül választja meg az Egyesület elnökét és alelnökét. Az elnök csak két ciklusra választható, ezért az új vezetőségnek a két ciklust már betöltött Muszbek Katalin helyett új elnököt kell majd választania.

Muszbek Katalin: Megköszöni a vezetőségi tagoknak megszavazott bizalmat. A taggyűlést bezárja.

A jegyzőkönyvet készítette: A jegyzőkönyvet hitelesítette:
Dr. Pilling János Dr. Muszbek Katalin

k.m.f.

A MAGYAR HOSPICE EGYESÜLET KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉSE A 2000. ÉVRŐL

1. Szakmai beszámoló

Az Egyesület - alapszabályában rögzített - feladatait 2000-ben az alábbiak szerint teljesítette:

1. A hazai hospice szervezetek szakmai együttműködésének elősegítése

- Az Egyesület 2000. május 26-27 között Budapesten rendezte meg a hazai hospice szervezetek szakmai fórumát, a IV. Országos Hospice - Palliatív Kongresszust. A rendezvényt május 25-én három előkonferencia vezette be, amelyeknek témaköreiről (gyász, a szociális munkás a súlyos beteg mellett, a mobil team-ek szerepe a hospice-ban) Magyarországon korábban még nem rendeztek önálló konferenciát. A Hospice-Palliatív Kongresszuson számos hazai előadó mellett előadásokat tartottak a hospice és a palliatív terápia neves külföldi szakemberei is (Robert Twycross, Jacek Luczak, Jean-Michael Lassauniere, Ben Zylich). A rendezvényeken közel 500 fő vett részt
- A hospice gondozást végző, vagy annak kialakítását tervező szervezetek adatait és tapasztalatait Egyesületünk 2000-ben is összegezte és nyilvánosságra hozta (ld. Hospice Hírek, 2000. 1-2.sz.)
- Tagjainkat körlevelek útján rendszeresen értesítjük a hospice tevékenységgel kapcsolatos képzésekről, konferenciákról, pályázatokról
- Az újonnan alakuló ill. a már működő hospice csoportokat szakmai és szervezési tanácsokkal, pl. ajánlott beteggondozási lapokkal, munkaköri leírásokkal, szerződésmintákkal stb. tudjuk ellátni

2. Érdekvédelmi feladatok

A Magyar Hospice Egyesület kezdeményezésére 2000-ben a hazai hospice szervezetek munkatársai és az egészségügy vezető szervezeteit képviselők közös munkával elkészítették *A terminális állapotú daganatos betegek palliatív ellátása. Szakmai irányelvek* című kiadványt, amely Hegedűs Katalin és Szy Ildikó szerkesztésében, a Soros Alapítvány támogatásával Egyesületünk gondozásában jelent meg. E nagy jelentőségű munka hozzájárul a hospice gondozás minőségének biztosításához, s megalapozhatja a hospice tevékenységről szóló miniszteri rendeletet. A kiadványt ingyenesen juttattuk el valamennyi hazai hospice szervezethez, az egészségügy vezető szerveihez, hazai könyvtárakhoz, felsőoktatási intézményekhez.

3. Egységes elvek alapján működő hospice alap- és továbbképzések szervezése

- 2000-ben a Magyar Hospice Egyesület 4 hospice tanfolyamot szervezett: 2 alaptanfolyamot, és 2 nővér továbbképzést, 163 fő részvételével. (Ezek pontszerző tanfolyamok voltak: 38 illetve 40 továbbképzési pontot értek.) Az Egyesület előadói Szegeden és Dombóváron is tartottak egy-egy háromnapos hospice alaptanfolyamot, összesen 48 résztvevő számára.

- Egyesületünk Napfogyatkozás munkacsoportja képzést szervezett a gyász lélektanáról és a gyászolók segítéséről - a képzésen 15 fő vett részt.

4. Nemzetközi kapcsolatok kialakítása és fenntartása

- A lengyelországi hospice mozgalom vezetőivel kialakított jó kapcsolat eredményeként a magyarországi hospice szervezetek munkatársai 2000-ben is ingyenesen vehettek részt lengyelországi hospice képzéseken
- Bővültek kapcsolataink az angliai, a svédországi és a francia hospice szervezetekkel
- Egyesületünk tagja az European Association for Palliative Care nevű szervezetnek, amelynek rendezvényein az Egyesület tagjai képviselték a hazai hospice szervezeteket.
- Magyarország tagszervezete az Eastern and Central Europe Palliative Care Taskforce szervezetnek is, amely a kelet- és közép-európai összefogás erősítésére jött létre a palliatív gondozás területén
- A Magyar Hospice Egyesület is bekapcsolódott a new york-i Soros Központ, az Open Society Institute "Death in America" programjába, amely - többek között - különböző pályázási lehetőségeket nyújt a kelet-európai országok hospice szervezetei számára

5. A hospice tevékenységgel kapcsolatos szakmai anyagok gyűjtése, hozzáférhetőségük elősegítése

- Az Egyesület egy több ezer tételes számítógépes szakirodalmi adatbázist hozott létre a hospice, fájdalomcsillapítás, gyász, tanatológia külföldi szakirodalmának nyilvántartására
- Az Egyesület könyvtárából lehetőséget biztosítunk könyvek, szakcikkek, szakmai videofelvételek kölcsönzésére
- Elkészült az Egyesület honlapja, amely elérhető a <http://www.hospice.hu> címen.

6. Hospice tevékenységgel kapcsolatos publikációk megjelenésének elősegítése

- az Egyesület negyedévenként megjelenő Hospice Hírek című folyóirata rendszeresen hírt ad a hazai hospice szervezetek tevékenységéről, képzésekről, egyéb rendezvényekről és pályázatokról

7. A társadalom figyelmének ráirányítása a halál és a haldoklás kérdéseire, a haldoklók gondozására

Egyesületünk 2000-ben "Élet az út végén" címmel akcióprogramot hirdetett meg. Ebben a - már említett - szakmai programok mellett (szakmai irányelvek elkészítése, képzések és konferenciák szervezése) nagy szerepet kapott az a törekvés, hogy a hazai társadalom nagyobb figyelemmel forduljon a gyógyíthatatlan, szenvedő betegekhez. Ennek részeként

Egyesületünk felhívására 2000 első két hónapjában a hospice szervezetek az ország több pontján figyelemfelkeltő hangversenyeket rendeztek. 2000 őszén Magyarország is csatlakozott a Hospice Voice rendezvénysorozathoz, amelynek keretében október 14-én több városban egyszerre csendült fel Händel Messiás-a.

2. Számviteli beszámoló

	ezer Ft	USD
1999. évről áthozott maradvány	1886	853

2000. évi bevételek

Soros Alapítvány - pályázati támogatás	3.921	
Soros Alapítvány - minőségbiztosítási program	1.770	
Soros Alapítvány - jubileumi rendezvényre	100	
ETI - pályázati támogatás	300	
Országgyűlés - pályázati támogatás	600	
Hospice kongresszus bevételei	2.601	401
Tagdíjak	68	
Könyvadás	161	
Kamatbevétel	36	2
Magánszemély adománya		60
Egyéb bevétel (IKESOL, Munkaügyi Központ)	48	
Összes bevétel	9.665	403
Rendelkezésre állt pénzeszközök összesen	11.551	1.256

2000. évi kiadások

	ezer Ft	USD
Oktatási, képzési költségek	1.325	
Könyvkiadás, szakkönyvek vásárlása	543	
Minőségbiztosítási program	1.350	
Hospice kongresszus (és előkonferenciái)	2.777	297

Az Egyesület működési és dologi költségei	1.389	709
2000. évi kiadások összesen	7.384	1.006
Pénzmaradvány 2000 december 31-én	4.167	250

2. A Magyar Hospice Egyesület 2000-ben az Országgyűlés civil szervezeteket támogató pályázatán 600.000 Ft támogatásban részesült. Más költségvetési szervektől szervezetünk támogatásban nem részesült.

3. Az Egyesület 2000-ben célszerinti juttatásokat nem folyósított.

4. Az Egyesület 2000-ban az SZJA 1%-ából bevételben nem részesült.

5. Az Egyesület vezető tisztségviselői 2000-ben az Egyesülettől pénzügyi juttatásokban nem részesültek.

JEGYZŐKÖNYV

a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület vezetőségi üléséről

Időpontja: 2001. május 25. (péntek) 9.30.-10.45.

Helyszíne: az Egészségügyi Minisztérium díszterme (Budapest, V. kerület, Arany János u. 6-8)

Jelen vannak:

Dr. Muszbek Katalin - vezetőségi tag

Dr. Hegedűs Katalin - vezetőségi tag

Gecse Attila - vezetőségi tag

Dr. Ruzsa Ágnes - vezetőségi tag

Dr. Pilling János - titkár

Szombati Zsolt tartós külföldi útja miatt a vezetőségi ülésen nem tud részt venni.

Napirendi pont: az Egyesület elnökének és alelnökének megválasztása

Muszbek Katalin: Ismételten gratulál a megválasztott vezetőségi tagoknak. Megállapítja, hogy a vezetőségi ülés határozatképes. Felkéri Pilling Jánost a szavazás menetének ismertetésére.

Pilling János: A vezetőségi tagok kapnak egy jelölőlapot, amelyen mind az öt vezetőségi tag neve szerepel. A szavazás a kiválasztott név mellé írt "elnök" ill. "alelnök" szavak feltüntetésével történik. Kéri, a vezetőség tagjait, hogy a jelölőlapon csak egy elnöki és egy alelnöki szavazatot adjanak le.

A kitöltött szavazólapok begyűjtése és a szavazatok összesítése után Pilling János ismerteti a szavazás végeredményét.

Az elnöki funkció tekintetében 3 szavazatot kapott Ruzsa Ágnes, 1 szavazatot Hegedűs Katalin.

Az alelnöki funkció tekintetében 3 szavazatot kapott Muszbek Katalin, 1 szavazatot kapott Gecse Attila.

A szavazás eredményeként tehát a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület új elnöke: Dr. Ruzsa Ágnes, alelnöke Muszbek Katalin.

A jegyzőkönyvet készítette: A jegyzőkönyvet hitelesítette:
Dr. Pilling János   Dr. Muszbek Katalin

k.m.f.

A HOSPICE MOBIL TEAM ELSŐ TAPASZTALATAI

Az elmúlt években a hagyományos hospice ellátási formák - hospice részleg, palliatív osztály, házi gondozás - mellett egyre inkább előtérbe került a kórházi támogató csoportok (mobil team-ek) kialakítása Nyugat-Európában. A mobil team előnyei közé tartozik, hogy a beteg a megszokott helyén marad és ott részesül palliatív ellátásban

. A kiképzett szakemberek segítségével végzett szolgáltatás elősegíti a szemléletformálást a hagyományos egészségügyi ellátásban is. Nem utolsósorban pedig költségkímélő megoldás, hiszen nincs szükség külön osztály vagy részleg létrehozására.

Franciaországban például 1996-ban 55 hospice mobil team működött a kórházakban. 1999-ben jelent meg a hospice ellátás finanszírozásáról szóló törvény és jelenleg a hospice mobil team-ek száma már meghaladja a 200-at. Ezek a csoportok elsősorban konzultatív, szaktanácsadó szerepet töltenek be a súlyos betegeket ellátó osztályokon. (Nem csak hospice mobil team-ek működnek a kórházakban, hanem pl. gerontológiára vagy diabetesre szakosodott csoportok is. Ezek nem osztályhoz kötötten működnek - mindig oda hívják őket,

ahol éppen szükség van rájuk.) Jelenleg a házi szakápolási szolgálatokkal való közös hálózatok kialakításán munkálkodnak. Ennek célja konzultatív ambuláns ellátás nyújtása az otthon gondozott betegek számára.

2001 januárjától a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány az amerikai Joint és a Luxemburg Alapítvány pályázati támogatásával megkezdte egy hospice mobil team kialakítását Budapesten, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Szeretkórházában. Az Alapítvány felkért a team vezetésére. Először az Alapítvány és a kórház vezetőivel közösen megállapodtunk a mobil team céljában és a működtetési követelményekben. Ezek a következők voltak:

A mobil team célja:

1. a súlyos illetve terminális állapotú, elsősorban daganatos betegek és családtagjaik holisztikus támogatása speciálisan kiképzett, interdiszciplináris csoport segítségével,
2. konzultatív segítségnyújtás és szaktanácsadás a kórház és az otthoni szakápolás személyzete számára,
3. a hospice szellemiség közvetítése, szemléletformálás.

Működtetési követelmények:

1. a csoport minden tagja kiképzésben részesül, majd folyamatos továbbképzésben vesz részt a hospice/palliatív témakörben;
2. rendszeresen, hetente egy alkalommal esetmegbeszélést tartunk a team minden tagja részvételével;
3. megfelelően felszerelt helyiséget (irodát) alakítunk ki a kórházon belül;
4. pontos dokumentációt vezetünk a hospice betegek ellátásáról (adatlapon és számítógépen);
5. a betegek hospice gondozásba való felvételének, támogatásának, valamint a gondozás megszüntetésének feltételeit egyeztetjük a kórház vezetőivel illetve a személyzettel.

Ezek után állt össze a csoport: egy hospice tanácsadó, vezető (részállásban), egy konzultáns orvos (részállásban), két szakápoló (főállásban), egy pszichológus (részállásban) és két szociális munkás (részállásban). Áprilisban csatlakozott a team-hez egy rabbinövendék is, aki a vallásos betegek spirituális gondozásában vállalt szerepet, emellett előadásokat is tart a kórházi betegek számára. Nyártól három önkéntes is jelentkezett a csoportunkba.

Február folyamán megtörtént a csoport tagjainak 40 órás, az ETI és a Magyar Hospice Egyesület által szervezett hospice alaptanfolyami képzése, amelyet később követett a szintén 40 órás középfokú tanfolyam elvégzése áprilisban, valamint egy tanulmányút a miskolci Erzsébet hospice-ban.

Az ellátás megkezdésekor, március elején saját hospice ápolási lapot valamint betegfelvételi lapot dolgoztunk ki. Az ápolási lapon minden szakember külön jelöli a beteggel kapcsolatos elvégzett tevékenységet. A betegfelvételi lapot a hospice gondozást kérő orvos tölti ki és

megjelöli rajta a kért gondozás jellegét is (szomatikus, pszichés, szociális, spirituális). Konzultáns orvosunk régóta a kórházban dolgozik és az ő egyik feladata a hospice ellátás (betegfelvétel) megbeszélése a többi orrossal. A betegek felvétele azután a team-megbeszéléseken történik meg, amelyeket heti rendszerességgel tartunk.

A Szeretetkórházban 2000-ben az ellátott 1141 beteg közül 275-en haltak meg. A betegek közül 79 volt végstádiumú daganatos beteg és kb. százan olyanok, akik nem a daganatos betegségük miatt kerültek felvételre, de volt valamilyen daganatos betegségük. A Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány házi szakápolási csoportja 100 súlyos állapotú, gyógyíthatatlan beteg szakápolását végezte. Mindkét helyen elsősorban *szomatikus ellátás* történt.

A MAZSIHISZ Szeretetkórházának hospice mobil team-je 2001 márciusától október végéig 76 súlyos, illetve végstádiumú beteget látott el a *komplex* - fizikai, pszichés, szociális, spirituális - hospice ellátás keretében. Ebből ápolói tevékenység: 34 beteg ellátása 806 alkalommal (átlagosan 1 óra/beteg/alkalom); szociális munka: 50 beteg ellátása 235 alkalommal (átlagosan 1/2 óra/beteg/alkalom); pszichológiai és mentálhigiénés gondozás: 35 beteg ellátása 179 alkalommal (átlagosan 1 óra/beteg/alkalom).

(ld. 1.sz. táblázatot)

1. táblázat: Statisztika a hospice mobil team tevékenységéről, 2001. március-október

1. Ápolói tevékenység	
34 beteg ellátása 806 alkalommal (átlagosan 1 óra/beteg/alkalom)	
Különleges szolgáltatások: testi és lelki komfort javítása	
Testi ápolás:	Szájhigiéné biztosítása, körömvágás, testápoló használata, masszírozás, mobilizálás, hólyagtorna, Bioptron lámpa használata, decubitus kezelése, rendszeres pelenkacsere, vérnyomás-, pulzus- és vércukor mérése, gyógyszeres fájdalomcsillapítás (a hospice-orvos előírása szerint)
Lelki ápolás:	meghallgatás, pszichés támogatás, gyászfeldolgozás
2. Szociális munka	
50 beteg ellátása 235 alkalommal (átlagosan ~ óra/beteg/alkalom)	
Ellátott feladatok:	kárpótlási ügyek, banki levelezés és ügyintézés, otthoni szakápolás intézése, otthoni gondozás intézése, otthoni ebédrendelés és -szállítás intézése, kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás rokonokkal, közvetítés az alapítványi szociális munkás és a beteg között, rendszeres segély intézése, egyszeri segély intézése, pszichés támogatás, eszköz ellátás (magnó, fülhallgató, hangoskönyv), ruhasegély intézése, jogi ügyintézés, rokonok, hozzátartozók segítése (pl. kárpótlási ügyekben illetve jogi segítség a halálesettel kapcsolatban), otthoni látogatás, közvetítés a civil támogatók, az adományozók és a hospice betegek között, programok szervezése a betegek számára

3. Pszichológiai és mentálhigiénés gondozás 35 beteg ellátása 179 alkalommal (átlagosan 1 óra/beteg/alkalom)

Ellátott feladatok:	meghallgatás, életút áttekintése, életmérleg készítése, életkilátások megbeszélése, családi konfliktusok feldolgozása, aktuális kérdésekben tanácsadás, a depresszió és a szorongások pszichés kezelése, zavartság, paranoid téveseszmék kiszűrése, kezelése, spirituális témák megbeszélése, konzultáció családtaggal, születésnap ünneplése, felolvasás, olvasnivalóval ellátás

4. Közösségi feladatok (mindenki részt vesz benne):

	pénzügyi fedezet felkutatása a programok biztosításához, szponzorszerző tevékenység, betegek előadásra kísérése, betegek levegőztetése, önkéntesek betanítása, előadók megkeresése és felkérése

Az 76 beteg közül 26 volt daganatos. Gondozott betegeink közül 19-en haltak meg ebben az időszakban. 10 beteg elhagyta a kórházat, a házi szakápolási illetve gondozási csoport vette át, illetve más intézménybe került. Jelenleg gondozásban van 16 fő. Ezek az adatok is tükrözik az első tapasztalatokat: nehéz meghúzni a határt a végstádiumú, daganatos vagy egyéb rásszoruló - pl. depressziós, mozgásképtelen, nehéz szociális problémákkal küzdő - beteg között. A kórházban korábban nem volt pszichológus és szociális munkás, ezért a feladatok túlmutattak a hospice-munka keretein. A kárpótlási ügyek intézésénél például nem mondhatták szociális munkásaink, hogy csak a hospice betegek számára végeznek ügyintézés. Másik észrevételünk, hogy rendkívüli diplomáciai érzék szükséges, hiszen csoportunk illeszkedik be egy meglévő kórházi rendszerbe, be kell tartani a kompetenciákat és nem lehet "ajtóstól rontani a házba". A kapcsolatok kialakítása a kórházi személyzettel nagy tapintatot kíván. Pozitív tapasztalatnak tekinthető, hogy a betegek és hozzátartozóik örömmel fogadják a csoport segítségét. Többször fordulnak hozzánk a nővérek is közvetlenül, kérve egy-egy beteggel kapcsolatos segítségünket. Így került például gondozásunkba egy 83 éves vak és béna férfi, aki hosszú ideje fekszik a kórházban. A teljesen hospitalizálódott, környezetével addig alig kommunikáló beteg ma már - tolókcocsiban - részt vesz a kedd délutáni előadásokon, ahol hozzá is szól a témákhoz; segítségünkkel hetente többször levegőzik a kertben, felolvasunk neki, és kedélye látványosan javul minden gyógyszeres beavatkozás nélkül. Éjszakás nővérünk és pszichológusunk sokszor órákon át ül egy-egy haldokló beteg mellett, akinek így van lehetősége megosztani szorongásait vagy "csak" az élettörténetét mesélni valakinek. Hiszen a család elfoglalt, illetve a beteg kímélni igyekszik családtagjait a problémáitól.

A legpozitívabb tapasztalatunk az a csapatmunka és támogató légkör, ami kialakult az elmúlt hónapokban és azt tükrözi, hogy egy multidiszciplináris csoportban minden tag közlésének súlya van, és figyelmet érdemel.

Terveink a közeljövőre

Ősztől szeretnénk szorosabban kiépíteni a kapcsolatot a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány házi szakápolási csoportjával. Pszichológusunk már most segítséget nyújt a betegek és a személyzet számára és a házi szakápolás munkatársai közül is többen végeztek hospice tanfolyamot.

A másik tervünk egy hospice nappali szanatórium kialakítása a hospice betegek és családtagjaik számára, amely fizikai és pszichés segítséget, valamint programokat,

elfoglaltságot nyújt az otthon és a kórházban gondozott betegek számára. A nappali szanatóriumon belül pszichológiai ambulanciát is működtetnénk "Végső támasz" néven, valamint megszerveznénk a gyásztanácsadást a hozzátartozók számára. Célunk ezzel is a betegek életminőségének javítása, magányosságuk oldása életük végén. A különböző szervezeti formák közötti koordináció megvalósítása a hospice szociális munkások feladata lenne. Ehhez további anyagi támogatásra és infrastrukturális fejlesztésre van szükségünk, amihez a feltételeket pályázással igyekszünk megteremteni.

Dr. Hegedűs Katalin

A NAPFOGYATKOZÁS EGYESÜLET HÍREI

(Új rovatunkban rendszeresen szeretnénk hírt adni a gyászolókat segítő Napfogyatkozás Egyesület tevékenységéről: képzéseiről, konferenciáiról, kiadványairól.)

Csoportos foglalkozások gyászolók számára

Az Egyesület tagjai csoportos foglalkozásokat indítanak közeli hozzátartozóikat elveszített emberek számára. Jelenleg ilyen jellegű csoportok Budapesten és Szegeden indulnak. A foglalkozásokon való részvétel ingyenes (egy csoportban formális, a csoport közös kiadásait - pl. terembérleti díj - fedező részvételi díjat kell fizetni). További információ és jelentkezés: Nyíri Magdolna, Napfogyatkozás Egyesület, 1276 Budapest, Pf. 194. Tel.: 06-70-2593978, E-mail: nyirimagdi@freemail.hu (Várjuk azok jelentkezését is, akik - bárhol az országban - gyászolók segítségével foglalkoznak!)

Továbbképzések

- Egyesületünk 2001 október 19. - 2002. január 12. között továbbképzést szervezett gyászolókkal foglalkozó professzionális segítők számára. A kiscsoportos foglalkozások miatt limitált létszámú képzésen 26 fő vett részt, túlnyomórészt pszichológusok, pszichiáterek és mentálhigiénés végzettségűek, de rajtuk kívül családgondozók, pedagógusok, szociális munkások és szociálpolitikusok is jelen voltak. A képzés 44 órányi előadást, 28 órányi, gyással és egyéb veszteségekkel kapcsolatos önismereti csoportfoglalkozást, s 16 órányi csoportvezetési alapismereteket oktató csoportokat tartalmazott. Korábbi - önsegítő csoportok vezetőinek részére szervezett - képzéseinkhez képest ezen a tanfolyamon jelentősen kibővített óraszámban foglalkoztunk a gyászolók pszichoterápiás segítségének kérdéseivel: összesen 12 órában neves hazai pszichoterapeuták tartottak előadásokat a módszerspecifikus pszichoterápiák lehetőségeiről, a gyászolók segítségével szerzett tapasztalataikról. A képzésen részt vettek számára a továbbiakban - havi rendszerességgel - szupervíziót biztosítunk.
- Professzionális segítők számára 2002. október 18. - 2003. január 11. között indítunk újabb továbbképző tanfolyamot. A képzés tematikája - az előző tanfolyamon végzetek rendkívül pozitív visszajelzései következtében - alapvonalaiban változatlan marad. (További információ és jelentkezés Nyíri Magdolnánál - ld. fentebb!)
- Az Egyesület a Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetségének kezdeményezésére 40 órás továbbképző tanfolyamot indított a telefonos segélyszolgálatok munkatársainak. A képzés előadásokból és csoportos foglalkozásokból áll.

Konferencia

Egyesületünk 2002. október 25-én második alkalommal rendez majd konferenciát a gyász kérdéseiről. A rendezvény középpontjában ebben az évben három témakör áll: különbségek a gyász megélésében; gyászolók pszichoterápiás segítése; az egyházi támasznyújtás lehetőségei. (További információ és jelentkezés Nyíri Magdolnánál - ld. fentebb!)

Publikáció

20001 októberében, a Helikon Kiadó gondozásában megjelent a Letakart tükör című tanulmánykötet. A könyv szerkesztői (Polcz Alaine és Angyal Eleonóra) egyesületünk munkatársai, az általuk összeállított kötet túlnyomórészt egyesületünk tagjainak tanulmányait tartalmazza.

A közeljövő tervei

Az Egyesület 2002-ben - a fentebb említett képzéseken és konferencián kívül - egy gyászfeldolgozást segítő, komolyzenei művek részleteit és verseket tartalmazó CD megjelenését szeretné elősegíteni; dolgozunk egy új, a gyászolók segítéséről szóló tanulmányokat tartalmazó könyvön; s szeretnénk kialakítani egy gyászárról szóló honlapot.

Összeállította: Dr. Pilling János

PALLIATÍV GONDOZÁS KELET-EURÓPÁBAN - EAPC PROJEKT

(A szerkesztők megjegyzése: Az European Association of Palliative Care programot indított a kelet-európai hospice-palliatív szervezetek tevékenységének támogatására. A programmal kapcsolatos információkat az EAPC 2001. novemberi hírlevelének fordítása útján tesszük közzé.)

Kedves Barátaink!

Néhány hónappal ezelőtt Önök közül sokan kitöltöttek egy kérdőívet a palliatív gondozás témakörében. Együttműködésüket ezúton is köszönjük. A kérdőívet a stockholmi koordinációs központ küldte önöknek, amely a palliatív gondozási EAPC projekt kelet-európai részlegének tagja. Eddig mintegy 100 választ kaptunk kézhez, mindegyik igen hasznosnak bizonyult számunkra. A kérdőívre adott válaszokat tartalmazó levélben többen leírták saját országuk egészségügyi rendszerének egyes sajátosságait, mások a palliatív gondozással kapcsolatos személyes történetüket mesélték el, megint mások pedig általánosságban voltak nagyon informatívak. Köszönjük! Ezáltal ismereteket szerezhettünk a palliatív gondozás helyzetével kapcsolatos egyéni álláspontokról és általános érzelmekről az egyes országokban. Mindannyiuknak, akik kitöltötték a kérdőívet, megígértük, hogy válaszlevelünkben részletesen tájékoztatjuk a kérdőívről, és egyéb érdekes információkat is küldünk a palliatív gondozás tárgykörében. Reméljük, hogy ez a levélváltás egy intenzív információ- és eszmecsere kezdetét jelenti.

A kérdőívre adott válaszok összegzése

A válaszok összegzése során kiderült, hogy a jövőre vonatkozó javaslatok terén a legteljesebb önök között az egyetértés. Így hát összegyűjtöttük azokat a témákat, melyeket a legtöbben említettek.

A jövőbeli prioritásokra vonatkozó kérdéskörben a válaszok három fő csoportja volt jól elkülöníthető:

- Oktatás - minden formában: tanfolyamokon, tapasztalatcsere formájában illetve oktatási központokban.
- A törvények módosítása, és a gyógyszerek hozzáférhetőségének javítása.
- Stratégia és célkitűzések - a szabványokat szem előtt tartó állásfoglalások és nemzeti programok, és a palliatív gondozás integrálása a nemzeti egészségügyi rendszerbe.

Arra a kérdésre, hogy mit várnak el az EAPC-től, szintén hasonló válaszok születtek. Tudjuk, hogy az EAPC, mint szervezet, még nem kellőképpen ismert. Reméljük, ez most megváltozik.

A jövőbeli prioritásokra és az EAPC-vel kapcsolatos elvárásokra vonatkozó válaszok között sok azonos volt.

- A palliatív gondozás megszervezése és fejlesztése
  - Oktatási központok létesítése
  - Szabványok kialakítása
  - Állásfoglalások és stratégiák kialakítása
- A palliatív gondozás ismertsége
  - Lobbyzás a nyilvánosság és az önkormányzatok szintjén a palliatív gondozás egészségügyi rendszerbe való integrálása érdekében
  - A palliatív gondozás szakágazattá tétele
- Törvénykezés és a gyógyszerek hozzáférhetősége
  - Az európai országok közötti egyeztetések
- Testvérszervezetek kialakításának, az együttműködések létrejöttének elősegítése
  - Nemzetközi szinten
  - Nemzeti szinten
  - A kutatási projektek szintjén
- Oktatás
  - Kurzusok és konferenciák (nemzetközi és nemzeti szinten)
  - Fordítások, szakkönyvek és tanulmányok hozzáférhetővé tétele
  - A hozzáférések költségeinek minimalizálása, beleértve az Interneten keresztüli hozzáférést is

- Gazdasági segítség
  - Adományok
  - Általános támogatás
  - Szponzorok felkutatása

Ezeket a javaslatokat eljuttatjuk az EAPC bizottságához, és az önök által javasolt ötletek közül néhánynak már meg is kezdődött a megvalósítása.

Az EAPC kelet-európai honlapja
www.eapceast.org

Büszkén mutatjuk be új honlapunkat, melyen keresztül a kapcsolatteremtés és az információközlés könnyebbé válik. A honlapon keresztül lehetőség nyílik hálózatépítésre is, melyben reményeink szerint minél többen részt vesznek majd. Természetesen vannak elképzeléseink arról, hogy mire használjuk a honlapot, milyen linkek volnának hasznosak, de kíváncsiak vagyunk az önök véleményére, ötleteire is. Várjuk javaslataikat! Minél többször látogatják a honlapot, minél több hozzászólást írnak, annál hasznosabbá válik a lap mindannyiunk számára. Sajnálatos, hogy ez a hálózat az Internet nélkül nem lesz hozzáférhető. Reméljük, hogy azok, akik nem rendelkeznek Internet-hozzáféréssel, ismeretségi körükben találnak olyan embert, aki ezzel a lehetőséggel rendelkezik, és ezáltal ők is részt vehetnek majd az információcserében.

Az EAPC központi honlapja
 EAPC - European Association of Palliative Care
 (A Palliatív Gondozás Európai Egyesülete)
www.eapcnet.org

Természetesen az EAPC-nek is van honlapja, melyen sok értékes információ és kapcsolódási lehetőség található. Amennyiben még nem tekintette meg az oldalt, bármikor megnézheti. A www.eapcnet.org oldalra felcsatlakozhat közvetlenül, vagy a www.eapceast.org oldalon keresztül az EAPC jelre kattintva. Itt megtalálhatják a szervezet célkitűzéseit, hírleveleket, információkat a közelgő konferenciákról, az EAPC alegeiségeinek leírásait stb. A linkekről és egyéb honlapokról az EAPC honlapján találnak bővebb információt.

Továbbképzési támogatások

Önök közül sokan említették, hogy szívesen pályáznának konferenciákhoz és oktatási lehetőségekhez anyagi támogatást. Álljon itt néhány aktuális példa, melyet érdekesnek találhatnak.

St. Christopher's Multiprofessionális Képzési Közösség

A hallgatói visszajelzésekre nagyban alapozó 5 napos tanfolyam, melyet egy- vagy kéthetes klinikai gyakorlat követ a St. Christopher's Hospice-ban.

A 2002 áprilisában induló tanfolyamra négy hely még igényelhető.

A tanfolyam a palliatív gondozás alapelvein kívül az alábbi témakörök közös tanulmányozásának lehetőségét biztosítja a tapasztalt egészségügyi szakemberek számára: előrehaladott állapotú rákos betegek tüneti kezelése, multiprofessionális csapatmunka, spiritualitás és vallás, az otthoni gondozásban rejlő kihívások, palliatív ápolási kérdések, szexualitás, etika, a beteg és családja, gyermekek gondozása, kultúra és etnikum, egyéni motiváció és burn out prevenció, nehéz helyzetek, a nem malignus állapotokban rejlő kihívások.

Azoktól a jelentkezőktől, akiknek az angol nem anyanyelvük, elvárjuk, hogy jó angol szövegértési és beszédképességgel bírjanak, rendelkezzenek nyelvvizsga-bizonyítvánnyal és/vagy arra vonatkozó bizonyítékkal, hogy az angol nyelvet nap mint nap alkalmazzák. A nyelvi kompetencia ellenőrzése érdekében felvételi elbeszélgetésre kerül sor.

A közösség 1200 Fontig terjedő ösztöndíjat biztosít, mely fedezi az útiköltséget és a szállás díját, ezen kívül fizeti a tanfolyam és a klinikai gyakorlat költségeit is.

Jelentkezési határidő: 2002. február 15.

További információkat és jelentkezési csomagot az alábbi címen igényelhet:

Mrs Maggie Johnsson, Education Administrator (oktatási ügyintéző), St Christopher's Hospice, 51-59 Lawrie Park Road, London SE26 6DZ.

E-mail: denise@stchris.ftech.co.uk

Telefon: +44 20 8778 92 52/ 296-os mellék, **Fax:** +44 20 8776 5838

Multidiszciplináris műhely és tanfolyam

A Ciprusi Rákellenes Liga a Glasgowi Egyetemmel együttműködve szeretettel lát két résztvevőt egy palliatív gondozási *multidiszciplináris műhelyen és rövid tanfolyamon*.

A tanfolyam angol nyelven folyik majd, és *2002. május 8-10. között* kerül megrendezésre a *ciprusi Nicosiában*.

Felajánlásunk fedezi a két jelentkező kétágyas szobában való elszállásolását a Nicosia-beli Egyesületi Hospice-ban.

A tanfolyamnak részvételi díja nincs. Sajnos az utazási költségekhez nem tudunk hozzájárulni.

A tanfolyammal kapcsolatos további információkért és jelentkezési lapokért keresse:

Vassilis A Iacovides

vassilis.i@anticancersociety.org.cy

Nemzetközi műhely - 2002. Január 12-14. Abu-Dhabi, Egyesült Arab Emírátságok

A londoni Challenge Fund rendezésében. Elnök: Dr. Indraneel Mitra, Mumbai, India

A műhely célja: a Második Nemzetközi Konferencia célja a rákos megbetegedésekkel kapcsolatos fő kérdések megnevezése és rangsorolása azokban az országokban, ahol nem működnek rákkutató intézetek, ahol nincs pénz drága rákterápiás szerekre és eljárásokra, és a klinikai lehetőségek nem elégségesek a rákos betegek kezelésének egyre növekvő igényével való megküzdéshez.

Részvétel csak meghívásos alapon!

Jelentkezés és további információk:

Mr. Geoff Nuttall, The Challenge Fund, Greenwich Medical Media, 4th floor, 137 Euston Road, London NW12AA, U.K.

E-mail: geoffn@greenwich-medical.co.uk

Telefon: +44 20 73885444;

Fax: +44 20 73835445

Hospice és Palliatív Gondozási Szeminárium - London, 2002. április 7-19.

A 2002-ben Angliában megrendezésre kerülő Hospice és Palliatív Gondozási Szeminárium intenzív, multidiszciplináris és multikulturális tanfolyam, mely különböző szempontok szerint mutatja be a haldoklók és gyászolók gondozásának számos arculatát. Az előadásokat az angol hospice és palliatív gondozás vezető szakemberei tartják.

A szeminárium naprakész információkat biztosít a megfelelő hospice és palliatív gondozásról. Megvizsgál és megvitát néhány olyan feltevést, ami gyakran merül fel korlátozott életkilátású emberek gondozása során. A szeminárium keretein belül sor kerül kiscsoportos munkára, és bőségesen jut idő információcserére, a tapasztalatok megbeszélésére.

A londoni, előadásokkal és műhelyekkel töltött hetet követően - amelynek során a résztvevők néhány napot a St. Christopher's Hospice-ban és a Keech Cottage Gyermekhospice-ban tanulnak -, a hallgatókat kiscsoportokba soroljuk, és három napot angliai, skóciai és walesi hospice-okban és palliatív gondozási osztályokon töltenek tapasztalatszerzéssel.

A Hospice Education Institute (Hospice Oktatási Intézet) korlátozott számú rászoruló és jól képzett résztvevő számára részleges ösztöndíjat biztosít. Egyetlen jelentkezőnek sem tudunk 2000 USD feletti ösztöndíj-támogatást nyújtani, és a legtöbb esetben ennél jóval alacsonyabb összeget biztosítunk. Azok esetében, akik ösztöndíj-támogatásban részesülnek, az összeget a szemináriumi program költségeiből vonjuk le. Az ösztöndíj-támogatás nem fedezi az utazás, a londoni szállás és a szemináriumi részvétel teljes költségét vagy akárcsak annak legnagyobb részét. (A részvételi díj 2385 USD, amely magában foglalja a londoni és a gyakorlat helyszínén biztosított szállás költségeit is.)

Előnyben részesítjük a következő jelentkezőket: akik igazolni tudják költségigényeiket; kevésbé fejlett országokból érkeznek, és hospice-ban vagy palliatív gondozásban tevékenykednek; bármely ország újonnan megalakult vagy kevésbé támogatott hospice-ában vagy palliatív gondozási osztályán dolgoznak; valamint azokat, akik igazolni tudják, hogy korábban vagy jelenleg is végeznek hospice, palliatív gondozási vagy életvégi kérdésekkel kapcsolatos oktatást, és akik egyértelmű elképzeléssel rendelkeznek arról, hogy hogyan fogják hasznosítani a szemináriumon megszerzett ismereteket.

Minden jelentkezőnek igazolnia kell, hogy felkutatta és kimerítette az összes helyi adományozási, ösztöndíj és egyéb támogatási lehetőséget, mielőtt a Hospice Education Institute-hoz fordult volna ösztöndíj-támogatásért. Kedvezően bíráljuk el azokat a jelentkezőket, akik helyi forrásból részleges támogatásra tettek szert, melyhez a mi ösztöndíjalapunkból csak kiegészítés szükséges. Az ösztöndíj-igénnyel kapcsolatos összes információt bizalmasan kezeljük. Bizalmasan kezeljük továbbá a Hospice Education Institute-től elnyert ösztöndíj összegét is.

A támogatási igényeket azonnal áttekintjük, amint azt kézhez kapjuk az összes kiegészítő irattal együtt, és a jelentkezőket a kérelem benyújtását követő harminc napon belül értesítjük döntésünkről. Mindenkinek személyes érdeke, hogy mielőbb jelentkezék, mivel támogatási keretünk korlátozott. Amennyiben valakinek ösztöndíj-támogatást ajánlunk fel, további 30 napja van, hogy megerősítse a szemináriumra való jelentkezési szándékát. Amennyiben a jelentkező nem tud részt venni a szemináriumon, vagy nem értesít minket a határidőn belül, az ösztöndíj-támogatási ajánlatot visszavonjuk, és az adott jelentkező számára megállapított összeget más jelentkezők között osztjuk szét.

Amennyiben ösztöndíj-támogatási formanyomtatványt igényelne, vagy a jelentkezéssel kapcsolatos kérdései vannak, kérjük, vegye fel a kapcsolatot a Hospice Education Institute-tal. E-mail címünk: hospiceall@aol.com, Internetes honlapunk címe www.hospiceworld.org

Konferenciák

A 2. EAPC kutatási konferencia 2002. május 23-25. között kerül megrendezésre Lyonban. Az előzetes programajánlat az megtekinthető az EAPC honlapján, a www.eapcnet.org címen.

A konferencián való részvételhez támogatás pályázható, a jelentkezési feltételek a www.eapceast.org címen találhatóak.

Az EAPC konferenciája 2005-ben egy kelet-európai országban kerül megrendezésre. Ha érdeklí, milyen feltételekkel lehet jelentkezni a konferencia vendéglátó országának posztjára, tekintse meg az EAPC honlapját, vagy vegye fel a kapcsolatot Antonella Lio-val az eapccongress@istutotumori.mi.it e-mail címen. A jelentkezéseket 2002. márciusáig várjuk.

Testvérszervezetek

Mind a kelet-, mind a nyugat-európai országok nagy érdeklődést mutatnak a gondolatok megosztása és a tapasztalatcsere iránt. Az OSI honlapján felmérést tettek közzé a testvérszervezetekkel kapcsolatos érdeklődésről, és a mi kérdőívünk is érintette a témát. Erre a kérdésre egy későbbi alkalommal még visszatérünk.

Európa Tanács

Tájékoztatni szeretnénk önöket az Európa Tanácsban végzett, palliatív gondozással kapcsolatos munkáról.

A Palliatív Gondozási Szervezetben egy szakértői bizottság egy jelentés kidolgozásán munkálkodik, mely egész Európa, kelet és nyugat palliatív gondozását magában foglalja. Ez remélhetőleg hasznosnak bizonyul majd az egészségügy vezető szerveivel való érintkezés során.

PaCE - Palliative Care in Eastern Europe (Palliatív Gondozás Kelet-Európában)

Néhányan önök közül már kapcsolatba léptek a Sheffield-beli (Egyesült Királyság) David Clarkkal és Michael Wrighttal. Áttekintést állítanak össze a kelet-európai országok szolgálatairól, a stratégiákról és célkitűzésekről. Úgy tervezik, hogy a teljes beszámoló a jövő év elejére készül el.

Palliatív Gondozási Útmutató

Az Útmutató, melyet az IAHPAC állított elő és tett közzé, nem helyettesíthet egyetlen tankönyvet vagy kézikönyvet sem. A szerzők (Derek Doyle és Roger Woodruff) sem állítják, hogy teljes körű, átfogó volna. Benne foglaltatik azonban minden, amire a palliatív gondozási gyakorlatban (nap mint nap) szükség lehet. Az IAHPAC abban a reményben ajánlja az Útmutatót, hogy az orvosok és nővérek hasznosnak fogják tartani a benne foglalt információkat, letöltik azokat a részeit, amelyekre szükségük van, és azoknak a kollégáiknak is elmondják fellelhetőségét, akik szintén fejleszteni kívánják készségeiket, és jobb ellátást szeretnének nyújtani terminális állapotú betegeknek. Két dolgot kérünk azoktól, akik használják. Először is, kérjük, írják meg az IAHPAC ügyvezető igazgatójának (LIDELIMA@aol.com), mi a véleményük az Útmutatóról, és mi az, amiről még szívesen olvasnának benne. Másodszor pedig, ha egyéb nyelvre lefordították, kérjük, ezt is jelezzék az ügyvezető igazgatónak, hogy ha a későbbiekben valaki azon a nyelven kívánja elolvasni, tudja, kihez lehet irányítania. Az Útmutató megtalálható a www.hospicecare.org címen.

Kapcsolatfelvétel

Szeretnénk, ha megosztanák velünk információikat a honlapunkon. Ezek lehetnek nemzeti képzések, új könyvek, kérdések vagy bármi, amit közlésre érdemesnek találnak. Egy jó tanfolyam, melyen részt vettek, egy előadó, akit különösen érdekesnek találtak, vagy akár egy jó módszer, hogyan lehet segíteni a kimerült betegeknek stb. Kérjük, regisztráltassák magukat a www.eapceast.org címen, és kerüljenek kapcsolatba velünk.

Remélhetőleg ezennel megindul a kommunikáció azok között, akik számára fontos, hogy megosszák tapasztalataikat, és kapcsolatban legyenek másokkal, akik aktívan részt vesznek és érdeklődnek a palliatív gondozás iránt. Az oldalon a kommunikáció nyelve az angol lesz. Amennyiben nagy az igény arra, hogy más nyelven is kapcsolatba léphessenek egymással, kérjük, értesítsenek, és meglátjuk, mit tehetünk.

Tisztelettel:
Carl Johan Fürst, MD, PhD Sylvia Sauter, RPT, DIHR
A központ menedzsere A központ vezetője
Palliatív Gondozás Kelet-Európában - EAPC projekt
Stockholms Sjukhem Foundation
Mariebergsgatan 22
112 35 Stockholm
Svédország
Telefon:+46 8 612 00 00
Fax: +46 8 617 93 33

KELET-EURÓPAI KEZDEMÉNYEZÉSEK

(A szerkesztők megjegyzése: Ez az írás az European Journal of Palliative Care 2001. évi, 8. évfolyamának 4. számában jelent meg, a 171-172. oldalakon. Fordításával és közzétételével elsődleges célunk a hazai hospice szervezetek figyelmének felhívása a közép- és kelet-európai hospice tevékenységet segítő külföldi szervezetek munkájára)

Az EAPC (European Association of Palliative Care) nemzetközi együttműködést elősegítő tevékenységében résztvevő szervezetek és programok a következők:

EAPC KÖZPONT A KELET-EURÓPAI PALLIATÍV GONDOZÁS TÁMOGATÁSÁRA

Az EAPC elsődleges célkitűzései közé tartozik a minőségi palliatív gondozás kialakítása Kelet-Európában. Az Open Society Institute (OSI) támogatásával a közelmúltban EAPC koordinációs központ alakult a svédországi Stockholm Sjukhemben. A koordinációs központ elsődleges feladata a különböző országok palliatív gondozással kapcsolatos igényeinek felmérése. A központ ezen kívül felméri a meglévő ellátási formákat, forrásokat, és igyekszik elősegíteni a tevékenységek koordinálását a tudatosság fokozásával és az ismeretek bővítésével. A tájékoztatás és az oktatás elősegítése szintén lényeges feladat. Első lépésként kérdőívet teszünk közzé, amelyben a kelet-európai, a palliatív gondozás területén tevékenykedő emberek véleményére vagyunk kíváncsiak. A kérdőív hozzáférhető angol és orosz nyelven, nyomtatásban vagy e-mailen a következő címen keresztül Sylvia.Sauter@stockholmsjukhem.a.se

Kérünk mindenkit, aki ezen a területen tevékenykedik, hogy vegye fel velünk a kapcsolatot. Szívesen vesszük azok jelentkezését is, akik a kelet-európai régió kívül élnek, de szerepük van a kelet-európai kezdeményezések, kapcsolatok kialakulásában és a testvérszervezetek létrejöttében. Kérjük, tájékoztassanak minket tevékenységükről. Írják meg azt is, ha a kelet-európai palliatív gondozásban részt kívánnak vállalni. További, részletes tájékoztatást az alábbi címen kaphatnak: Sylvia Sauter vagy Carl Johan Fürst, Stockholm, Sjukhem, Mariebergsgatan 22, S-11235, Stockholm, Svédország
Tel.: + 46 8 617 1200
Fax: + 46 8 617 9300
Email: Sylvia.Sauter@stockholmsjukhem.a.se vagy: cj.furst@stockholmsjukhem.a.se
(Sylvia Sauter a Központ menedzsere, Carl Johan Fürst a Központ igazgatója)

KELET- ÉS KÖZÉP-EURÓPAI PALLIATÍV MUNKACSOPORT **The Eastern and Central Europe Palliative Task Force (ECEPT)**

Az ECEPT a palliatív ellátás területén dolgozó kelet- és közép-európai szakemberek számára létrehozott nemzetközi szervezet, amelynek Poznan-ban van a székhelye.

Az ECEPT feladatai a következők:

- A palliatív ellátással kapcsolatos adatok összegyűjtése a régióból
- A palliatív ellátás során szerzett tapasztalatok megosztása
- Érdekvédelmi feladatok ellátása a kormányzati szerveknél a palliatív ellátás politikai és anyagi támogatása érdekében
- Tanfolyamok, továbbképzések szervezése a Kelet- és Közép-Európában dolgozó palliatív gondozási szakemberek számára
- A palliatív ellátás standardjainak kidolgozása, a helyi szükségletek és körülmények figyelembevételével
- A társadalom figyelmének ráirányítása a palliatív ellátásra

További információ, kapcsolatfelvétel:

Jan Luczak (jluczak@usoms.poznan.pl) vagy Maciej Kluziak (mkluziak@polbox.com)

Palliative Care Department, Ul. Lakowa 7, 61-878 Poznan, Poland.

Tel./Fax: +48 61 853 0106

SHEFFIELD-I EGYETEM PALLIATÍV ELLÁTÁSI CSOPORTJA **University of Sheffield PaCe**

A sheffieldi egyetem Palliatív Ellátási Munkacsoportjának projektje 29 (valamennyi kelet-európai és néhány ázsiai) ország 2001-ben működő palliatív ellátási szervezeteit, ezek célkitűzéseit és munkamódszereit vizsgálja.

A projekt célja: összegyűjteni és rendszerezni azokat a tényezőket, amelyek ebben a régióban elősegítik vagy gátolják a palliatív ellátás fejlődését, s ezek segítségével ajánlásokat kidolgozni a palliatív ellátás fejlesztése érdekében. Ennek jelentőségét az adja, hogy jelenleg hiányos a szükségletek felmérése, valamint a programok megvalósításának és a szervezetek tevékenységének értékelése. A projekt eredménye egy olyan fehér könyv lesz, amely összegzi az elért eredményeket, s javaslatokat tartalmaz a jövőbeli fejlesztésekre.

A projektet a Soros Alapítvány Nyitott Társadalom Intézete (Open Society Institute - OSI) alapította. További információ, kapcsolatfelvétel: David Clark, D.Clark@Sheffield.ac.uk

NYITOTT TÁRSADALOM INTÉZET **Open Society Institute (OSI)**

Az OSI számos projektet alapított Kelet-Európában, amelyek célja a haldoklók gondozásának fejlesztése.

A programok hét nagyobb terület köré csoportosulnak:

- Palliatív ellátást végző szervezetek módszertani-oktatási központjainak kialakítása
- Regionális palliatív képzési programok
- Nemzeti palliatív képzési programok
- Politikai döntéshozók regionális találkozói
- 1-3 hónapos ösztöndíjak palliatív ellátási intézményekbe szervezett tanulmányutak támogatására
- Palliatív képzésekkel, konferenciákkal, tanulmányutakkal kapcsolatos útiköltségek támogatása
- Meglévő oktatási anyagok fordításának támogatása

További információkért, a programhoz való csatlakozás feltételeinek megismeréséért látogasson el a www.soros.org honlapra, vagy lépjen kapcsolatba Mary Callaway-el: Palliative Care in Eastern Europe, Open Society Institute, 400 West 59th Street, New York, New York 10019, USA. Fax: +1 212 548 4613

NEMZETKÖZI HOSPICE ÉS PALLIATÍV EGYESÜLET **International Association for Hospice and Palliative Care (IAHPC)**

Az IAHPC célja a palliatív gondozás kialakításának és fejlődésének támogatása szerte a világon. A szervezet oktatási programokat fejleszt ki, és világszerte támogatja ezek megvalósulását.

További információ, kapcsolatfelvétel:
Liliana de Lima, 1515 Holcombe Boulevard - 08, Houston, Texas 77030-4009, USA
Tel.: +1 713 339 2006
Fax: +1 713 339 9041
E-mail: lidelima@aol.com
Honlap: www.hospicecare.com

HOSPICE INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT **Hospice Information Service**

A Hospice Információs Szolgálat - amelynek székhelye az Egyesült Királyságban, a St. Christopher's Hospice-ban van - arra törekszik, hogy szerte a világon felkutassa és egymással kapcsolatba hozza mindazokat a szervezeteket, amelyek a palliatív ellátás iránt elkötelezettek. A Hospice Worldwide című kiadvány egy olyan útmutató, amely segíti a szakembereket, hogy kapcsolatokat alakíthassanak ki az Egyesült Királyságon kívüli országokban működő, illetve kialakítás alatt álló, palliatív ellátással foglalkozó szervezetekkel. A szervezetek adatai a kiadványban földrészenkénti csoportosításban szerepelnek, annak érdekében, hogy elősegíthessük a szakemberek közötti helyi együttműködést. A kötet egyik fejezete a Kelet- és Közép Európában működő szolgálatok adatait foglalja össze. Szívesen fogadnánk, ha a szervezetek megjegyzéseikkel, javaslataikkal segítenék az adatbázis továbbfejlesztését.

További információ, kapcsolatfelvétel:
Avril Jackson és Ann Eve
The Hospice Information Service at St. Christopher's Hospice, 51-59 Lawrie Park Road,
London SE26 6DZ, UK
Tel.: +44 (0)20 8778 9252
Fax: +44 (0)20 8776 9345
Honlap: www.hospiceinformation.co.uk

(Fordította: Bíró Zsuzsa)

RENDEZVÉNYEK

1. HAZAI RENDEZVÉNYEK

V. Hospice-Palliatív Kongresszus

Időpont: 2002. május 17-18.

Helyszín: Kecskemét

(A kongresszusról részletes információk e számunk elején találhatóak.)

II. Magyarországi Gyász Konferencia

Időpont: 2002. október 25.

Helyszín: Szentendre

Információ: Nyíri Magdolna

Napfogyatkozás Egyesület

1276 Budapest, Pf. 194.

T.: (70) 2593978

E-mail: nyirimagdi@freemail.hu

Gyásztanácsadói tanfolyam

Időpont: 2002. október 18-2003. január 11.

Szervezők: Napfogyatkozás Egyesület és a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézete

Helyszín: Budapest

Információ: Nyíri Magdolna

Napfogyatkozás Egyesület

1276 Budapest, Pf. 194.

T.: (70) 2593978

E-mail: nyirimagdi@freemail.hu

2. KÜLFÖLDI RENDEZVÉNYEK

The Palliative Care Congress

Időpont: 2002. április 9-11

Helyszín: Sheffield (Nagy-Britannia)

Szervezők: Palliative Care, Research Society, RCN Palliative Nursing Group, Association for Palliative Medicine of Great Britain and Ireland.

Információ: Heather Enticott, The Palliative Care Congress 11 Westwood Road, Southampton SO17 1DL.

Tel: +44 (0)23 8058 2549.

Fax: +44 (0)23 8058 2549.

email: pccongress@clara.co.uk <http://www.pccongress.org.uk>

2002 Hospice & Palliative Care Study Seminary

Időpont: 2002. április 7-9.

Helyszín: London

Szervező: Hospice Education Institute.

Információ: Michal Galazka, Hospice Education Institute, 190 Westbrook Road, Essex Connecticut 06426-1518 USA.

Tel: +1 860 767 1584.

Fax: +1 860 767 2746.

email: hospiceall@aol.com

<http://www.hospiceworld.org/seminar2002new.htm>

The 20th Kings College Conference on Death and Bereavement: Grief Across the life Life Span

Időpont: 2002. május 11-15.

Helyszín: Ontario (Kanada)

Szervező: King's College Centre for Education about Death and Bereavement

Információ: Dr. John Morgan, King's College, 266 Epworth Avenue London, Ontario, Canada N6A 2M3

Tel: +1 519-432-7946.

Fax: +1 519-432-0200.

2nd Congress on Research in Palliative Care

Időpont: 2002. május 24-25.

Helyszín: Lyon (Franciaország)

Szervező: Research Network of EAPC the European Association for Palliative Care

Információ: Dr Marilene Filbet, Hopital Geriatrique Du Val D'Azergues, 69380 Alix, FRANCE.

Tel: +33 472 541911.

Fax: +33 472 541942.

email: m.filbet@libertysurf.fr, marilene.filbet@wanadoo.fr

14 World Congress on Medical Law - Sessions on Dilemmas at the end of life

Időpont: 2002. augusztus 11-15.

Helyszín: Maastricht (Hollandia)

Információ: Tel: +1 206-547-6409.

Fax: +1 206-547-1703.

email: cal.conferenceagency@wxs.nl

<http://www.conferenceagency.com/medicallaw>

10th World Congress on Pain

Időpont: 2002. augusztus 17-22.

Helyszín: San Diego (USA)

Szervező: International Association for the Study of Pain

Információ: IASP Secretariat, 909 NE 43rd St: Suite 306, Seattle WA 98105 USA

Tel: +1 206-547-6409.

Fax: +1 206-547-1703.

email: iaspdesc@juno.com

<http://www.iasp-pain.org/02congopen.html>

12th International Conference on Cancer Nursing 2002 - Making a Difference

Időpont: 2002. augusztus 28.-szeptember 1.

Helyszín: London (Nagy-Britannia)

Szervező: International Society of Nurses in Cancer Care

Információ: Emap Healthcare Events, Greater London House, Hampstead Road, London - NW1 7EJ, UK

Tel: +44 (0)20 7874 0294

Fax: +44 (0)20 7874 0298

Email: healthcare.conference@emap.com
<http://www.isncc.org/>

14th International Congress on Care of the Terminally Ill

Időpont: 2002. október 5-10.

Helyszín: Montreal (Kanada)

Információ: Events International Meeting Planners Inc., 759 Victoria Square, Suite 300,
Montréal, Québec H2Y 2J7

Tel: +1 514 286 0855

Fax: +1 514 286 6066

Email: info@eventsintl.com

<http://www.eventsintl.com>

Hospice Hírek

A **Kharón** melléklete, a **Magyar Hospice- Palliatív Egyesület** kiadványa
Felelős szerkesztők: Dr. Pilling János és Dr. Hegedűs Katalin Felelős kiadó: Dr. Ruzsa Ágnes,
a Magyar Hospice-Palliatív Egyesület elnöke Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 47-51,
I/109.T./fax: 388-7369 Email: pilljan@net.sote.hu vagy hegkati@net.sote.hu